

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, w sprawie z powództwa głównego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł. przeciwko K. S. o zapłatę, z powództwa wzajemnego K. S. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł. o zapłatę, sygn. akt XVIII C 4043/17 :

I. Odnośnie powództwa głównego:

1. zasądził od K. S. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł. kwotę 2310,25zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 marca 2017 r. do dnia zapłaty,
2. rozłożył kwotę zasądzoną w pkt. 1 na 4 równe raty w kwocie po 577,56 zł każda z odpowiednią częścią odsetek ustawowych za opóźnienie zasądzonych w pkt. 1 i tak określone świadczenie nakazał pozwanej płacić na rzecz powoda do 10 dnia każdego miesiąca poczynając od miesiąca, w którym uprawomocni się wyrok;
3. zasądził od K. S. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł. kwotę 1.017 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. Odnośnie powództwa wzajemnego:

1. oddalił powództwo;
2. nie obciążył powódki wzajemnej kosztami procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że pozwanej K. S. przysługuje prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...), położonego przy ulicy (...) w Ł., należącego do zasobów mieszkaniowych powodowej spółdzielni. Pozwana jest członkiem powodowej spółdzielni.

Pozwana wносиła opłaty nieregularnie, powodując powstanie narastającego zadłużenia. Za okres od listopada 2016 roku do marca 2017 roku zadłużenie pozwanej obejmowało kwotę 2.286,75 zł, co wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi od 1 listopada 2016 roku do 24 marca 2017 roku w wysokości 23,50 zł, stanowiło razem 2.310,25 zł.

W dniu 9 marca 2017 roku na adres pozwanej przesłano listem poleconym wezwanie do zapłaty, w którym wskazano podstawę żądania, dodatkowy termin do zapłaty należności oraz skutek upływu terminu. Wezwanie pozostało bez odpowiedzi.

Opłaty za dostarczanie energii cieplnej pobierane są przez powoda na zasadzie przedpłaty – wnoszenia co miesiąc zaliczek ustalanych indywidualnie dla każdego lokalu. Następnie zużycie energii cieplnej w danym lokalu jest rozliczane po upływie każdego okresu rozliczeniowego.

Pozwana jest emerytką, jej emerytura wynosi 2100 zł. Wydatki na leki wynoszą 100-150 zł, za telefon 100 zł, za energię elektryczną 80 zł, czynsz w wysokości 800 zł oraz ratę pożyczki w wysokości 160 zł. Pozwana nie mieszka w przedmiotowym mieszkaniu, które otrzymała w spadku. Pozwana nie posiada oszczędności.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo podlegało uwzględnieniu z uwagi na wykazanie przez stronę powodową wysokości zadłużenia i nieprzedstawieniu przez pozwaną dowodu zapłaty.

Strona pozwana nie przeprowadziła skutecznie postępowania dowodowego przeciwko rzetelności i wiarygodności dokumentów księgowych załączonych przez spółdzielnię. Nie doszło też do nieprawidłowości w sposobie naliczenia odsetek.

Podstawą prawną pobierania opłat od pozwanej (i ich zasądzenia w niniejszej sprawie był art. 4 ust. 1 – 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U.2013.1222 j.t. zwana dalej u.s.m.). Żądanie powoda nie było też sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Ustalając wysokość zobowiązania, Sąd Rejonowy uwzględnił zestawienie księgowe (k. 9). Obejmuje ono należności za okres od dnia 01.11.2016 roku do dnia 24.03.2017 r.

Pozew wzajemny dublował argumentację zawartą w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Argumentacja ta nie doprowadziła do wzruszenia powództwa głównego, zatem także pozew wzajemny podlegał oddaleniu w całości.

Sąd Rejonowy rozłożył zasądzoną należność na raty na podstawie art. 320 k.p.c., biorąc pod uwagę sytuację majątkową pozwanej, która uniemożliwia jej spłatę roszczenia jednorazowo. Ustalając wysokość raty Sąd wziął pod uwagę argumentację powoda wskazującą na brak realizacji wcześniej zawartej ugody, stąd należność została rozłożona jedynie na 4 równe raty. W przekonaniu sądu ułatwi to pozwanej spłatę zobowiązania a jednocześnie uwzględni interes powoda i nie odwlecze w czasie w sposób nadmierny spłaty zobowiązania.

Orzeczenie o kosztach Sąd Rejonowy oparł na art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. W przedmiotowej sprawie do kosztów procesu podlegających zwrotowi przez stronę pozwaną Sąd zaliczył wniesioną przez powoda opłatę od pozwu (100 zł), oraz wynagrodzenie reprezentującego go pełnomocnika według stawek minimalnych – 900 zł wraz z opłatą skarbową uiszczoną przy przedkładaniu dokumentu pełnomocnictwa (art. 1 pkt. 2 ustawy o opłacie skarbowej w zw. z Częścią IV załącznika do ustawy o opłacie skarbowej – 17 zł). Powyższe wyliczenie uzasadnia przyznanie stronie powodowej kwoty 1017 zł jak w punkcie I.3 sentencji wyroku.

O kosztach pozwu wzajemnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na zastosowanie wobec pozwanej dobrodziejstwa zwolnienia jej od ponoszenia kosztów postępowania wywołanego pozwem wzajemnym, który zmierzał jedynie do obrony praw pozwanej, dublował argumentację ze sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła K. S. zaskarżając je w całości. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżąca zarzuciła naruszenie:

- art. 379 pkt. 5 k.p.c. nie wyrażając zgody na odroczenie rozprawy celem powołania obrońcy,
- art. 210 § 3 k.p.c. brak postępowania dowodowego co do sprzeciwu i pozwu wzajemnego.

Skarżąca wniosła o stwierdzenie nieważności postępowania i uchylenie wyroku w całości z uwzględnieniem kosztów postępowania za obie instancje na rzecz skarżącej, zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie Sądowi Rejonowemu dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania za I i II instancję.

W odpowiedzi na apelację Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, jak również w następstwie prawidłowo zastosowanych przepisów prawa materialnego.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 379 pkt. 5 k.p.c. poprzez nieodroczenie rozprawy celem powołania przez K. S. obrońcy.

Według dominującego w orzecznictwie poglądu, nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zachodzi wtedy, gdy strona nie mogła brać udziału w postępowaniu sądowym lub jego istotnej części na skutek naruszenia przepisów postępowania przez sąd lub przeciwnika w sporze (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 r. I CSK 654/12, LEX nr 1396367) Odmowa odroczenia rozprawy, w sytuacji, kiedy strona nie jest reprezentowana przez pełnomocnika profesjonalnego jedynie wyjątkowo może prowadzić do nieważności postępowania, mianowicie kiedy faktycznie została pozbawiona możliwości działania. Może to mieć miejsce, kiedy strona wykazuje się nieporadnością, materiał dowodowy jest obszerny, materia prawna jest skomplikowana. Nie zachodzi nieważność postępowania, jeżeli strona podjęła czynności w postępowaniu, a doznała jedynie utrudnień w obronie swoich praw (wyrok SA w Szczecinie z dnia 14 września 2017 roku, I ACa 275/17, L.).

Trudno przyjąć, by K. S. została pozbawiona możliwości obrony swoich praw, z tego powodu, że Sąd Rejonowy nie uwzględnił jej wniosku o odroczenie rozprawy, gdyż zamierzała powołać pełnomocnika. K. S. nie wykazywała się nieporadnością. Złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty, pozew wzajemny. Wiedziała jakie czynności należy podejmować w sprawie. Sprawa nie była skomplikowana ani obszerna. Decyzja strony czy i na jakim etapie postępowania ustanowi ona pełnomocnika jest niezależna od stanowiska Sądu. Brak było przeszkód aby K. S. ustanowiła pełnomocnika w sprawie już na etapie składania sprzeciwu od nakazu zapłaty, pozwu wzajemnego, przed rozprawą, na rozprawie lub nawet po zamknięciu rozprawy. Skarżąca wyrażając w trakcie rozprawy chęć ustanowienia pełnomocnika, nie może wpływać na Sąd, w taki sposób by odraczał rozprawę i w ten sposób przedłużał postępowanie. Brak staranności, czy też zaniedbanie strony, która nie powołała pełnomocnika w stosownym czasie obciąża ją samą a nie orzekający Sąd. Zauważyć natomiast należy, że K. S. podnosząc zarzut, że Sąd uniemożliwił jej powołanie pełnomocnika, pomimo braku przeszkód w tym zakresie, w postępowaniu apelacyjnym działa nadal samodzielnie, bez profesjonalnego pełnomocnika.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 210 § 3 k.p.c. poprzez brak postępowania dowodowego co do sprzeciwu i pozwu wzajemnego.

Wbrew twierdzeniom skarżącej, Sąd Rejonowy ocenił cały zgromadzony materiał dowodowy w sprawie, w tym dowody przedstawione przez skarżącą. Formułując ogólnikowo opisany powyżej zarzut skarżąca, nawet nie podała jakich okoliczności wynikających ze sprzeciwu czy pozwu wzajemnego Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę a także jakich dowodów co do tych okoliczności nie uwzględnił.

Prawidłowo Sąd Rejonowy oddalił wniosek K. S. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność, czy pobieranie opłat za energię cieplną, której się nie dostarcza latem jest zgodne z prawem UE i prawem polskim. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na tę okoliczność było zbędne i nie dotyczyło wiadomości specjalnych a obejmowało widzę co do prawa. Rozstrzygnięcie tej kwestii leży w gestii Sądu orzekającego a nie biegłego.

Sąd nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego ponad potrzebę procesową, którą zgodnie 217 § 3 k.p.c. wyznacza dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych. Gdy okoliczności te zostały dostatecznie wyjaśnione zgodnie z twierdzeniami strony zgłaszającej dowód, jak również gdy dowód jest nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy lub został powołany jedynie dla zwłoki, to jego pominięcie jest dopuszczalne (por. wyrok SN z dnia 25 września 1997 r., sygn. II UKN 271/97, wyrok SN z dnia 15 września 2011 r., sygn. II CSK 712/2010, wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. AUa 202/2013).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi Okręgowemu na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, oparte na wnioskach wywiedzionych z przeprowadzonego dotychczas postępowania, było prawidłowe. Wbrew bowiem stanowisku apelującej Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, iż okoliczności niniejszej sprawy, a zwłaszcza ustalenia poczynione w zakresie odnoszącym się do sytuacji osobistej i majątkowej pozwanej pozwalały na stwierdzenie, że w sprawie niniejszej zachodziły przesłanki do rozłożenia zasądzonej należności na raty.

Przypomnieć należy, iż w myśl art. 320 k.p.c. rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty albo wyznaczenie odpowiedniego terminu do spełnienia zasądzonego świadczenia jest możliwe tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (tak np. Andrzej Jakubecki, Komentarz do art. 320 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX, 2013, a także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 25 stycznia 2013 roku, I ACa 1080/12, LEX nr 1313300). Jak wnika z powyższego przepis ten ma charakter wyjątkowy, nie tylko procesowy, ale i materialnoprawny, rozłożenie na raty w istotny sposób bowiem rzutuje na kwestię realizacji zasądzonego świadczenia, wpływa również na zakres należnych wierzycielowi odsetek. Niewątpliwie „rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek - wskazany w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r. (III PZP 11/70, OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat” (tak SN w uchwale z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, OSNC 2007/10/147, OSP 2010/4/44) . Jak się podkreśla, wyrok ten - przesuwając termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat - jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika, będącego wynikiem niespełnienia świadczenia w pierwotnym terminie. Słusznie podnosi zatem apelujący, iż przy stosowaniu art. 320 k.p.c. rozważyć winny podlegać wszelkie okoliczności danej sprawy, zarówno dotyczące pozwanego, jak i powoda. Wprawdzie z reguły wchodzić będą w grę okoliczności leżące po stronie pozwanego, jego sytuacja majątkowa, finansowa, rodzinna, które czynią nierealnym spełnienie od razu i w pełnej wysokości zasądzonego świadczenia. Nie można jednak pomijać sytuacji samego powoda, wierzyciela uprawnionego do otrzymania zasądzonego świadczenia. Jego interes również powinien być bowiem brany pod uwagę przy rozkładaniu zasądzonego świadczenia na raty (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 kwietnia 2014 roku, V ACa 120/14, Lex nr 1506682, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 stycznia 2014 roku, V ACa 620/13, Lex nr 1428097).

Uwzględniając zatem wynikającą z ustalonego stanu faktycznego wysokość uzyskiwanego przez pozwaną dochodu, a także zadeklarowaną przez pozwaną wysokość kosztów utrzymania, a w szczególności mając na względzie kwotę zasądzoną od pozwanej roszczenia, Sąd słusznie uznał za zasadne rozłożenie zasądzonego świadczenia na 4 raty. Zważyć bowiem należy, iż pozwana uzyskuje emeryturę w kwocie 2.100 zł, jako stały i pewny dochód, który w pełni pozwala jej pokryć jej miesięczne koszty utrzymania, a także poczynić nieznaczne oszczędności na przyszłość. Z tego względu Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż będzie ona w stanie uiścić raty zasądzonego świadczenia głównego. Wskazać przy tym należy, że rozłożenie na raty wymaga również uwzględnienia interesu wierzyciela, dla którego rozłożenie należności na 18 rat, jak chce skarżąca mogłoby być krzywdzące. W ocenie Sądu Okręgowego zasądzenie przez Sąd I instancji świadczenia na raty płatne w niedługim okresie czasu, tj. na 4 raty nie stanowi rażącego pokrzywdzenia wierzyciela jak również jest wykonalne dla pozwanej.

Podsumowując - zarzuty skarżącej mają charakter polemiczny z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji i trafną oceną prawną dochodzonego roszczenia. Dlatego rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było prawidłowe.

Mając na uwadze powyższe, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzając od K. S. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) kwotę 450 złotych stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika, stosownie do treści § 10.1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. 2015.1804 ze zm.).

